Форма № Н - 3.04

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Педагогічний факультет

Кафедра філології

"**ЗАТВЕРДЖУЮ**"
Завідувач кафедри філології
Інна Нагрибельна
"27" січня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОПП 2.2.9 Українознавство з методикою навчання: українознавство, демографія України

Спеціальність 013 Початкова освіта

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Кваліфікація: вчитель початкової школи

2019 – 2020 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «Українознавство з методикою навчання: українознавство, демографія України» для студентів за спеціальністю 013 Початкова освіта, спеціалізацією українознавство.

Розробник:Сидоренко Наталія Іванівна – кандидат філологічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри філології

Протокол від “27” січня 2020 року № 6

Завідувач кафедри філології

_____ (Нагрибельна І.А.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність, СВО</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів – 5,5</td><td>Галузь знань
01 Освіта/Педагогіка</td><td colspan="2" rowspan="2">Нормативна</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Спеціальність: 013
Початкова освіта
_____</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Змістових модулів – 2</td><td colspan="2">Рік підготовки</td></tr>
<tr><td>2-й</td><td>-й</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин – 165</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>2-й</td><td>-й</td></tr>
<tr><td rowspan="12">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних –5,3
самостійної роботи студента – 4,9</td><td rowspan="12">СВО
бакалавр</td><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>40 год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>46 год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>79 год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю:</td></tr>
<tr><td>залік</td><td></td></tr>
</table>

Примітка.
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):
для денної форми навчання – 1:1

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Українознавство з методикою навчання: українознавство» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напряму 013 Початкова освіта.

Предметом вивчення вузівського курсу "Українознавство з методикою навчання : українознавство" є процес формування та розвитку українського народу, його діяльності в усіх сферах суспільного життя з давніх часів до сьогодення; сукупність політичних, суспільно - економічних, міжнародних, етнонаціональних, культурних та релігійних чинників, які в різні періоди історії формували українську націю, впливали на розвиток державотворення.

Метою курсу є підготовка майбутнього фахівця у галузі «Початкова освіта» до реалізації завдань громадянського виховання відповідно до Державного стандарту, формування його соціальної, громадянської та аналітичної компетентностей, формування світоглядної культури через знання про українознавство як цілісну систему наукових інтегративних знань про Україну й світове українство як цілісність, як геополітичну реальність, що розвивається в цілісності простору й часу; виявити досвід поколінь та історичні уроки розвитку етнонації, української природи, мови, держави, культури людини; формувати питомі риси громадян; готувати покоління до самостійного вибору життєвого шляху.

Завдання курсу:

Теоретичні:

- розкрити феномен України, дати змогу студентам осягнути глибину власної етнічної історії, зрозуміти неповторність своєї культури, усвідомити велич рідного народу, його місце у світовій спільності;
- ознайомити із загальними питаннями теорії та історії демографії; розкрити методологічні принципи й методи вивчення демографічних досліджень;охарактеризувати сучасну демографічну ситуацію в Україні.

Практичні:

- ознайомити студентів з методами висвітлення різноманітних аспектів історико- культурного життя українського народу: етногенезу нації та державотворення, особливостей матеріальної та духовної культури минулого і сьогодення; сприяти розвитку національної свідомості, формуванню гуманістичних та духовних ідеалів, кращих громадянських якостей особистості;
- надати студентам практичні вміння аналізувати процеси народжуваності, смертності, шлюбності і розлучуваності, міграції в Україні і світі в цілому; розвинути вміння висвітлювати актуальні проблеми сучасної демографічної ситуації і напрямки демографічної політики.

У процесі навчання необхідно формувати у майбутнього вчителя**компетентності**, пов’язані з вимогами до його знань та особливостями професійної діяльності, а саме:

ІК. Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійно-педагогічній діяльності, що передбачають застосування теоретичних положень і методів педагогіки, психології та окремих методик навчання й характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК-1. Загальнонавчальна. Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи; чинним нормативним забезпеченням початкової освіти тощо.

ЗК-2. Інформаційно-аналітична. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема професійно-педагогічної, з різних джерел та формулювання логічних висновків.

ЗК-3. Дослідницько-праксеологічна. Здатність виявляти, ставити та розв’язувати проблеми, зокрема, в процесі професійно-педагогічної діяльності. Здатність приймати обґрунтовані рішення, працювати автономно.

ЗК-4. Комунікативна. Здатність спілкуватися державною мовою на офіційно-діловому рівні; володіти навичками нормативного літературного мовлення (його усною та писемною формою) в різних сферах комунікації. Здатність до розуміння чужих і продукування власних програм комунікативної поведінки, адекватних цілям, сферам, ситуаціям спілкування, активній взаємодії з іншими мовленнєвими суб’єктами. Уміння володіти різновидами стилів мовленнєвого спілкування в ситуаціях запобігання та вреґулювання конфліктів.

ЗК-5. Громадянська компетентність. Здатність активно, відповідально та ефективно реалізовувати громадянські права й обов’язки з метою розвитку демократичного суспільства. Здатність орієнтуватися у проблемах сучасного

суспільно-політичного життя в Україні, застосовувати процедури й технології захисту власних інтересів, прав і свобод своїх та інших громадян, зокрема учнів початкової школи; використовувати способи діяльності й моделі поведінки, що відповідають чинному законодавству України.

ЗК-6. Етична. Здатність діяти на основі принципів і норм етики, правил культури поведінки у стосунках із дорослими й дітьми на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі; дотримуватися принципів педагогічної етики (професійної етики вчителя початкової школи).

ЗК-7. Соціокультурна. Здатність застосовувати знання, пов'язані із соціальною структурою та національною специфікою суспільства, з особливостями соціальних ролей; здатність до орієнтування у соціальних ситуаціях, розуміння соціального контексту художніх творів Здатність діяти соціально відповідально та свідомо; спроможність ідентифікувати себе з цінностями професійного середовища; наявність професійної позиції вчителя. Здатність до цінування та повага до різноманітності і мультикультурності; надання рівних можливостей учням різних національностей та різних розумових здібностей, толерантне ставлення до їхньої культурної спадщини, індивідуальних особливостей.

ЗК-8. Міжособистісної взаємодії. Здатність до ефективної міжособистісної взаємодії; зокрема, здатність успішно взаємодіяти з керівництвом, колегами, учнями та їхніми батьками; володіння алгоритмами конструктивного розв'язання педагогічних конфліктів. Здатність працювати в команді, здатність до співпраці, групової та кооперативної діяльності. Здатність бути критичним і самокритичним, наполегливим щодо поставлених завдань і взятих зобов'язань.

ЗК-9. Адаптивна. Здатність до адаптації в професійно-педагогічному середовищі та дії в нових ситуаціях, зокрема тих, що передбачають навчання, розвиток і виховання молодших школярів, спілкування з їхніми батьками, комунікації з адміністрацією школи й колегами.

ЗК-10. Рефлексивна. Здатність ефективно та адекватно здійснювати рефлексивні процеси, що сприяє розвитку й саморозвитку учнів, творчому підходові до освітнього процесу початкової школи. Здатність оцінювати результати педагогічних впливів та забезпечувати якість діяльності навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи; здатність до педагогічної рефлексії.

ЗК-11. Здоров'язбережувальна компетентність. Здатність ефективно розв'язувати завдання щодо збереження і зміцнення здоров'я (фізичного, психічного, соціального та духовного) як власного, так і оточуючих. Здатність застосовувати знання, вміння, цінності і досвід практичної діяльності з питань культури здоров'я та здорового способу життя, готовність до здоров'язбережувальної діяльності в освітньому середовищі початкової школи та створення психолого-педагогічних умов для формування здорового способу життя учнів.

ЗК-12. Інформаційно-комунікаційна. Здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій для розв'язання комунікативних задач у професійній діяльності вчителя початкових класів й у повсякденному житті.

ФК-1. Філологічна компетентність.Здатність до застосування професійно профільованих лінгвістичних і літературознавчих знань, умінь та навичок, що становлять теоретичну основу початкового курсу мови навчання, мови вивчення, іноземної мови, літературного читання та їхніх окремих змістових ліній. Складниками філологічної компетентності є лінгвістична, мовленнєва, літературознавча.

ФК-7. ***Дидактична.***Здатність майбутнього вчителя (випускника) вирішувати стандартні та проблемні професійні завдання, що виникають в освітній практиці початкової школи, на основі сформованих знань про теоретичні засади побудови змісту і процесу навчання молодших учнів, у тому числі ґрунтовних знань про сучасні теорії навчання, гнучкого володіння

методами навчання; спроможність обґрунтовано обирати прийоми, засоби, технології, форми організації навчання, адекватні дидактичній ситуації.

ФК-8.Виховна. Здатність випускника до здійснення виховної діяльності з молодшими школярами; здатність до планування, проектування й аналізу виховного процесу початкової школи як цілісної педагогічної системи, яка включає мету, завдання, зміст, методи, прийоми, педагогічні засоби, форми організації, діяльність вихователя й вихованців; спрямованість на досягнення відповідних результатів; здатність ефективно використовувати виховний потенціал уроків і занять з учнями в позаурочний час тощо.

ФК-11. Професійно-комунікативна компетентність (ПКК). Здатність актуалізовувати та застосовувати комунікативні знання, навички, вміння, настанови, стратегії й тактики комунікативної поведінки, здобутий досвід комунікативної діяльності, а також індивідуально-психологічні якості особистості задля успішного здійснення в конкретних умовах педагогічної комунікативної діяльності з молодшими школярами, батьками, колегами.

Після вивчення навчальної дисципліни студент має набути таких **програмних результатів навчання (ПРН)**, що відповідають компонентам освітньої програми, а саме:

ПРН 1. Знати сучасні теоретичні основи освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти.

ПРН 2.Розуміти мету, завдання, зміст, методи, організаційні форми й засоби початкової освіти, суть процесів виховання, навчання й розвитку учнів початкової школи (педагогічна компетентність + ПКК). Знати структуру календарно-тематичного планування, особливості ведення журналу обліку успішності учнів. Знати специфіку виховної роботи на уроках й у позаурочній діяльності.

ПРН3.Розуміти вікові особливості дітей молодшого шкільного віку, індивідуальні відмінності в перебігу пізнавальних процесів учнів початкової школи.

ПРН 4.Розуміти закономірності та теорію процесу навчального пізнання, сучасні навчальні технології.

ПРН 5.Знати суть методичних систем навчання учнів початкової школи освітніх галузей/змістових ліній, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти.

ПРН 6.Знати зміст нормативних документів, що регламентують початкову освіту: Державного стандарту початкової освіти, навчальних програм предметів, які вивчаються в початковій школі, критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи.

ПРН 7.Застосовувати знання, уміння й навички, що становлять теоретичну основу освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти, під час розв'язування навчально-пізнавальних і професійно-зорієнтованих задач.

ПРН 8. Володіти методиками вивчення індивідуальних особливостей перебігу пізнавальних процесів учнів початкової школи та стратегії їх урахування в процесі навчання, розвитку й виховання учнів. Складати психолого-педагогічну характеристику на учня та клас.

ПРН 9. Проектувати процес навчання з предмету у вигляді календарно-тематичного планування для певного класу, теми.

ПРН 10.Моделювати процес навчання учнів початкової школи певного предмету: розробляти проекти уроків та їхні фрагменти, методику роботи над окремими видами завдань, створювати методику підготовчої роботи, ознайомлення та формування уявлень і понять, вмінь та навичок з метою опанування учнями певних елементів змісту програми.

ПРН 11.Проводити моніторинг якості навчальних досягнень учнів з певної теми. Здійснювати контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів згідно з критеріями оцінювання та у відповідності до Державних вимог до рівня навчальних досягнень учнів, визначених у програмі з певного предмету.

ПРН 12.Проводити уроки в початковій школі, аналізувати урок щодо досягнення його мети й завдань, оцінювати ефективність застосованих форм, методів, засобів і технологій.

ПРН 13.Проектувати зміст і методику проведення виховних заходів для учнів початкової школи.

ПРН 14.Здійснювати комунікацію, орієнтуючись на стилі мовленнєвого спілкування у процесі вирішення професійно-педагогічних задач.

ПРН 15.Прогнозувати, проектувати та коригувати педагогічну комунікацію з іншими суб'єктами освітнього процесу початкової школи на засадах етики професійного спілкування, застосовуючи правила мовленнєвого етикету.

ПРН 16.Використовувати засоби вербальної та невербальної комунікації задля підвищення рівня професійної культури майбутнього вчителя.

ПРН 17.Вчитися упродовж життя й удосконалювати з високим рівнем автономності набуту під час навчання кваліфікацію.

ПРН 18.Аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтацій.

ПРН 19.Створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від соціально-культурно-економічного контексту.

Міждисциплінарні зв'язки: програма пов'язана зі змістом навчальних програм та дисциплін : **«**Сучасна українська мова», «Етнолінгвістика», «Історія України», «Культурологія», «Педагогіка», «Етнопсихологія», «Методика навчання природознавства», «Математика», «Людина і світ з методикою навчання», «Філософія», «Педагогіка».

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.Україна як цілісність в системі українознавства.

Історико - теоретичні, методологічні основи українознавства. Українознавство як система інтегративних знань про Україну і світове українство в усіх часо-просторових вимірах. Предмет і завдання навчального курсу «Українознавство». Зміст і структура курсу. Теоретико-методологічні засади українознавства як науки і навчальної дисципліни. Концентри українознавства.

Становлення та основні етапи розвитку українознавства. Специфічні особливості і принципи. Від крає-, країно-, народо-, суспільствознавства до українознавства. Історичний генезис україно-, народознавства. Основні етапи розвитку українознавства. Історична зумовленість становлення системи інтегративних знань про Україну і світове українство.

Історіографія українознавства. Наукове визначення понять "джерело" та "джерельна база" українознавства. Види джерел. Методи і прийоми їх ідентифікації та використання. Науковий аналіз джерел. Пам'ятки матеріальної та духовної культури українського народу як джерела українознавства.

Процес формування українського етносу. Чинники формування та розвитку України як цілісності. Походження назв «Україна» і «українці». Україна як геополітична реальність.

Природа та екологія в житті української людини. Природні межі, особливості рельєфу, клімату, гідрологічної структури, ґрунтів та ландшафтів. Геокультурний образ України та його сталість.

Історія поглядів на український етногенез. Гіпотези про доісторичні витоки українського етносу.Основні наукові концепції походження українців: ранньосередньовічна, давньоруська, пізньосередньовічна.

Етнодемографічна ситуація в VI – XIII ст. Значення впливів степових сусідів. Монгольська навала та її наслідки. Міграційні та інтеграційні процеси у XIV – XVI ст.

Етнографічне районування та етнографічні процеси в Україні. Громадсько-політичне життя української діаспори.

Антропологічні особливості українського народу.Антропосоціогенез з точки зору філософії.Антропологічні особливості особливості українців. Корінні народи, національні меншини та етнічні групи сучасної України.Розвиток науки антропології в Україні.

Мова як духовний чинник формування українського світу.

Мова у творенні світоглядних основ буття українців. Мова як чинник єднання, культурно-історичного самовираження українців. Священна мова в українській традиції, роль в культуротворенні та культурозбереженні.

Завдання української мови в різних ділянках суспільного життя. Витіснення, заборона та нищення української мови (лінгвоцид): причини, прояви, наслідки. Державна мова – спосіб єднання української нації. Сучасні програми державної мовної політики.

Етнопсихологія українського народу. Характерологічні особливості українців. Вплив на етнопсихологію українців. Вплив геополітичного чинника на український національний характер. Вплив історичного чинника на формування української свідомості. Вплив релігії та сім'я на формування українського національного характеру.

Змістовий модуль 2. Духовна та матеріальна культура українців.

Первісні форми релігійних вірувань населення етнічної території України. Поняття про тотемізм, анімізм, фетишизм, магію. Поняття язичництва як цілісної системи світоглядних уявлень слов'янської спільноти на теренах України. Міфологія. Демонологія. Язичницькі культи і боги стародавніх слов'ян. Пантеон богів. Перші випадки хрещення на Русі. Релігійна реформа Володимира Великого. Запровадження християнства як державної релігії. Позитивні та негативні аспекти християнізації Русі. Релігійний фактор в період нової історії України. Особливості релігійного життя українського народу в радянський період його історії. Відновлення свободи віросповідання у 90-х роках XX століття. Поліконфесійність сучасного українського суспільства. Екуменістичний рух в Україні. Ідея створення національної церкви. Релігійні конфесії та секти .

Українська народна і національна символіка Поняття «знаку», «символу», «оберегу» у розумінні українців. Найдавніші знаки-символи в Україні. Символічне значення дерев та кущів в Україні. Рослини у фольклорі, традиціях та звичаях українського народу. Символічне значення птахів та тварин. Народна християнська символіка. Українська геральдика. Походження та значення блакитно-жовтих барв. Козацькі прапори. Українські прапори в XX ст. походження та значення тризуба. Розвиток української національної символіки наприкінці XX – початку XXI століть.

Звичаї та обряди. Поняття фольклору, його соціальна сутність. Система фольклорних жанрів. Поєднання язичницьких та християнських елементів в українських звичаях та обрядах. Зимовий цикл обрядовості. Новорічна обрядовість, Святий Вечір. Походження щедрівок, колядок. Народний вертеп. Завершення новорічних свят. Масляна. Весняний календар обрядовості. Свято зустрічі зими та весни. Свята, пов'язані з польовими роботами. Жнива, обжинки. Свята літнього циклу. Християнські релігійні свята. Свята літніх польових робіт. Свята осіннього циклу. Завершення польових робіт. Язичницькі свята. Весільні обряди, народини, сімейні свята, поховальні обряди.

Народна культура. Поняття та сутність культури. Концептуальні підходи до розуміння культуротворчих процесів. Вплив християнства на розвиток давньоруської культури. Мова, писемність, освіта,

книгодрукування, наукові знання та література. Містобудування й архітектура. Скульптура, живопис, декоративно-прикладне мистецтво. Феномен козацької культури.Музична етнографія. Розвиток народного українського мелосу. Народна пісня. Кобзарська пісня. Народні музичні інструменти. Народний танець.

Народні знання. Народний календар. Космогонія, астрономія, метеорологія. Ґрунтознавство, етноботаніка, зоологія. Медицина і ветеринарія. Метрологія і математика. Народна мораль , етика та педагогіка.

Сім'я та сімейний побут. Шлюб і шлюбні звичаї. Історичні типи і форми української сім'ї. Структура та функції сім'ї. Роль жінки в українських сім'ях.

Громада і громадський побут. Поняття «громада», «громадський побут». Роль звичаєвого права в суспільному житті українського народу. Основні моральні та громадські регулятори поведінки населення. Історичні дані про регулювання майнових і немайнових питань. «Руська Правда» як джерело кодифікованого права середньовіччя. Основні норми цивільного права. Форми колективної взаємодопомоги на селі. Організаційні форми самоуправління та самоврядування українців: загальні збори, віче. Зміна їхньої ролі та фактори впливу на них у ході історичного розвитку. Базари і ярмарки, їхня роль в духовному і суспільному житті народу. Морально-етичні стосунки в громаді.

Традиційне хліборобство, тваринництво та їжа. Знаряддя оранки. Вирощування злаків. Удобрення поля. Сівба та догляд за рослинами. Жнива, молотьба, очищення зерна, зберігання плодів. Скотарство: стійло-пасовищне та відгінне. Розширення різних порід свійських тварин. Характеристика його розвитку в Україні. Вівчарство. Птахівництво. Щоденна їжа. Святкові та обрядові страви.

Основні та допоміжні промисли та ремесла. Бджільництво, мисливство, рибальство, збиральництво. Чумацтво і візникування, лісорубство і лісосплав. Ткацтво, килимарство, вишивка, в'язання. Художня обробка шкіри, деревообробництво, художнє плетіння. Гончарство, гутництво, художній метал. Іграшки, писанкарство, витинанки.

Традиційний транспорт. Найдавніші транспортні артерії (сухопутні і водні) та засоби пересування. Шлях «із варяг у греки» та його значення, причини занепаду. Види сезонного транспорту, тяглова сила. Конструктивні особливості українського транспорту. Його основні види (вози: «український», гарба, мажа; сани: ґринджоли, оплини; човни та лодки; байдаки, баркаси, чайки та ін.). Карпатські плотогони. Види переправ. Пароми. Будівництво залізниць та процес вдосконалення транспорту в період нової та новітньої історії. Розвиток транспорту та шляхів сполучень в Україні на рубежі XX - XXI століть.

Сільські поселення та селянський двір. Типи сільських поселень. Форми сільських поселень. Селянський двір.Інтер'єр та художнє оформлення житла: різьба, розпис, декоративні тканини, український рушник.

Специфічні риси української хати. Збереження народних традицій у плануванні, архітектурному стилі, художньому оформленні житла.

Українське національне вбрання. Народний одяг як джерело вивчення етнічної історії українського народу, її соціально-класової структури, етнічних поглядів і матеріальної культури. Давньоруський одяг населення території України. Специфіка чоловічого і жіночого одягу давньоруських слов'ян. Характеристики основних видів одягу. Український одяг XVII - XIX століть. Формування соціально-значимих комплексів святкового та повсякденного одягу. Регіональні особливості одягу українців. Матеріал пошиття одягу та його оздоблення. Українська сорочка. Її символічність від давнини до нашого часу. Сучасний костюм народу України.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 300											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	**лаб.**	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1.Україна як цілісність в системі українознавства												
Тема 1. Українознавство як наука і навчальна дисципліна.	6	2	2			2						
Тема 2. Становлення та основні етапи розвитку українознавства.	8	2	2			4						
Тема 3. Процес формування українського етносу.	8	2	2			4						
Тема 4.Етнографічне районування та етнографічні процеси в Україні	8	2	2			4						
Тема 5. Проблема розвитку української нації.	8	2	2			4						
Тема 6. Українська національна ідея:становлення і розвиток.	8	2	2			4						
Тема 7. Основні етапи становлення і розвитку національної свідомості.	8	2	2			4						
Тема 8. Мова як духовний чинник формування українського світу .	8	2	2			4						
Тема 9. Філософія, релігія, мистецтво в духовному житті українців.	8	2	2			4						
Тема 10. Етнопсихо-логія українського народу.	8	2	2			4						

Разом за змістовим модулем	**78**	**20**	**20**			**38**						
Змістовий модуль 2.Духовна та матеріальна культура українців												
Тема1. Магія і міфологія. Українська космогонія.	8	2	2			4						
Тема 2. Вищі боги та божества давніх українців . Українська демонологія.	10	2	4			4						
Тема 3. Запровадження християнства в Русі-Україні	10	2	2			6						
Тема 4. Шлюб та сімейні відносини в Україні	6	2	2			2						
Тема 5.Обряди та звичаї в українській родині	8	2	2			4						
Тема 6.Основні та допоміжні промисли і ремесла українського народу	12	2	4			6						
Тема 7.Народна культура українців	10	2	2			6						
Тема 8. Народні знання українців.	6	2	2			2						
Тема 9. Система харчування та народна кулінарія.	6	2	2			2						
Тема 10. Українське національне вбрання	7	2	2			3						
Тема 11. Громада і громадський побут українців.	4		2			2						
Разом за змістовим модулем	**87**	**20**	**26**			**41**						
Усього годин за семестр	**165**	**40**	**46**			**79**						
Усього годин за рік	**165**	**40**	**46**			**79**						

ЗМІСТОВІ МОДУЛІ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Змістовий модуль 1

Тема. Україна як цілісність в системі українознавства

Лекційний модуль

1. Українознавство як наука і навчальна дисципліна (2 год.).
2. Становлення та основні етапи розвитку українознавства(2 год.).
3. Процес формування українського етносу (2 год.).
4. Етнографічне районування та етнографічні процеси в Україні(2 год.).
5. Проблема розвитку української нації (2 год.).
6. Українська національна ідея:становлення і розвиток(2 год.).
7. Основні етапи становлення і розвитку національної свідомості(2 год.).
8. Мова як духовний чинник формування українського світу(2 год.) .
9. Філософія, релігія, мистецтво в духовному житті українців(2 год.).
10. Етнопсихологія українського народу(2 год.).

Практичний модуль

1. Українознавство як наука і навчальна дисципліна (2 год.).
2. Становлення та основні етапи розвитку українознавства(2 год.).
3. Процес формування українського етносу (2 год.).
4. Проблема розвитку української нації(2год.).
5. Етнографічне районування та етнографічні процеси в Україні(2 год.).
6. Українська національна ідея:становлення і розвиток(2 год.).
7. Основні етапи становлення і розвитку національної свідомості(2 год.).
8. Мова як духовний чинник формування українського світу(2 год.) .
9. Філософія, релігія, мистецтво в духовному житті українців(2 год.).

10. Етнопсихологія українського народу(2 год.).

Модуль самостійної роботи

1. Виникнення та розвиток Київської Русі.
2. Галицько-Волинське князівство – етнічна держава українців.
3. Виникнення українського козацтва та Запорозької Січі.

Список рекомендованої літератури

Основна література

1. Булашев Г. Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях. — К.: -1992.-367 с.
2. Висоцький О.Ю. Історія української культури: Навчальний посібник. — Дніпропетровськ : НМетАУ, 2009. – 130 с.
3. Гнатенко П. І. Український національний характер. – К.: „ДОК-К”, 1997. – 116 с.
4. Гольцов А.Г.Геополітика та політична географія. Підручник. . К.: ЦУЛ - 2012. - 416 с.
5. Грушевський М. Історія української літератури: В 6-ти томах. — Т.1;
6. Дахно І.І. Міжнародна економіка. Видання 2-ге, доповнене. Навч. пос. – К.: МАУП, 2006. – 248 с.
7. Дністрянський М. Етнополітична географія України: проблеми теорії, методології, практики. – Львів, 2006.- 463 с.
8. Дрібниця В.О. Історія України (ХХ - початок ХІХ ст.). Курс Лекцій. – Біла Церква, 2011. – 200 с. http://ru.scribd.com
9. Життя етносу:Соціокультурні нариси:Навч.Посібник. – К.,2001. – 324 с.
10. Заставний Ф. Географія України: Навч. посіб. – Львів:Світ, 1994.- 472 с.
11. Іванишин В., Радевич-Винницький Я. Мова і нація. — Дрогобич, 1994.-134 с.
12. Кононенко П. Українознавство: Підручник для вищих навчальних закладів. – К.: Міленіум, 2006. – 872 с.

13. Кононенко П. Українознавство: Підручник для вищих навчальних закладів. – К.: Міленіум, 2006. – 872 с.передмова П.П. Кононенка. — К.: Либідь, 1993- 169 с.

14. Костенко Л. Гуманітарна аура нації, або Дефект головного дзеркала // Урок української. – 2000. - № 2. – С.9-15.

15. Крисаченко В., Мостяєв О. Україна: природа і люди. - Вид. 2, перероб. і доп. – К.:- 2002 – 29 с.Винниченко В. Відродження нації: У 2 кн. — К.:- 1990.- 649 с.

16. Липинський О. Коли і як етнічна група стає нацією і перестає нею бути //Дзвони. – 1993. Ч. 3.- С. 34-36

17. Макарчук С.А. Український етнос (виникнення та історичний розвиток). - К., 1992. – 143 с.

18. Нельга О.В. Теорія етносу: Курс лекцій. - К.: Тандем, 1997. – 94 с.

19. Основи етнодержавознавства: Підручник. - К., 1997.- 241 с.

20. Перепилиця Г. Внутрішні чинники формування зовнішньої політики України // Політика і час. – 2004. – № 11. – С. 32-45.

21. Половець В.М. Українознавство.Навч. Посібник. – Чернігів: Просвіта, 2006. – 216 с.

Додаткова література

1. Борейко В., Андрієнко Т. Екологічна освіта й заповідні території // Ойкумена. — 1991. — № 5. —С. 19-23.
2. Бурдіян Б.Г. та ін. Навколишнє середовище та його охорона. — К.: Вища школа, 1993.- 173 с.
3. Виткалов В.Г., Митровка М.М. Українська культура: Навчально-методичний посібник. – Рівне: Волинські обереги, 2001.– 168 с.
4. Крисаченко В. Людина і біосфера: основи екологічної антропології: Підручник. – К.: - 1998. – С. 526–531.
5. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу (ескіз української міфології) К.: АТ „Обереги”, 1992. – 88с.
6. Субтельний О. Історія України.-К., Либідь.- 1993.-720с.

7. Гальчинський А. Нові можливості євроінтеграційної стратегії України // Політика і час. – 2003. – № 8
8. Гримич М. Два виміри національного характеру // Наука і суспільство. — 1991. — № 8. — С. 27–31.
9. Касьянов Г. Теорії нації та націоналізму. — К.: Либідь, 1999.- 174 с.
10. Україна: стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки / За ред. А.С. Гальчинського. – К.: НІСД, 2003. – 345 с.
11. Українське народознавство / За загальною редакцією С.Павлюк. - Львів, Фенікс. – 1994. – 585с.
12. Філарет. Українська церква - гарантія української державності. // Українознавство.- 2001. - № .2 - С. 2–14.

INTERNET – ресурси

1. http://who-is-who.ua/
2. http://ukrkniga.org.ua

Підсумкова тека: письмово

Змістовий модуль 2

Тема. Духовна та матеріальна культура українців

Лекційний модуль

1. Магія і міфологія. Українська космогонія(2год.).
2. Вищі боги та божества давніх українців . Українська демонологія(2год.).
3. Запровадження християнства в Русі-Україні(2год.).
4. Шлюб та сімейні відносини в Україні(2год.)
5. Обряди та звичаї в українській родині(2год.)
6. Основні та допоміжні промисли і ремесла українського народу(2год.).
7. Народна культура українців(2год.).
8. Народні знання українців(2год.).
9. Система харчування та народна кулінарія(2год.).
10. Українське національне вбрання(2год.).

Практичний модуль

1. Магія і міфологія. Українська космогонія(2год.).
2. Вищі боги та божества давніх українців . Українська демонологія(4год.).
3. Запровадження християнства в Русі-Україні(2год.).
4. Шлюб та сімейні відносини в Україні(2год.)
5. Обряди та звичаї в українській родині(2год.)
6. Основні та допоміжні промисли і ремесла українського народу(4год.).
7. Народна культура українців(2год.).
8. Народні знання українців(2год.).
9. Система харчування та народна кулінарія(2год.).
10. Українське національне вбрання(2год.).
11. Громада і громадський побут українців(2год.).

Модуль самостійної роботи

1. Етнічні архетипи в житті українського народу.
2. Національна специфіка українських міфів.
3. Міфологія і українська література.
4. Релігійні секти та течії в Україні.
5. Сільські поселення та селянський двір українців.
6. Транспортні засоби українців.
7. Землеробство та тваринництво українського народу.

Список рекомендованої літератури

Основна література

1. Войтович В. Українська міфологія. – К.:Либідь, 2002. — 664 с
2. Головацький Я. Виклади давньослов'янських легенд або міфологія / Уклад. Я. Головацьким. К.: Довіра, 1991-94 с.
3. Костомаров М. Слов'янська міфологія. – К.:1994- 384 с.

4. Лановик М.Б., Лановик З.Б. Українська усна народна творчість: Підручник. – К.: Знання-Прес, 2001.- 591 с.
5. Лозко Г. Українське народознавство. – К.: Зодіак-ЕКО, 1995. — 386 с.
6. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу: Ескіз української міфології. – К.: 1993. – 83 с.
7. Українське народознавство / За загальною редакцією С.Павлюк. - Львів, Фенікс. – 1994. – 585с.
8. Українознавство: Навч. посіб. – К.: Вид.центр «Просвіта», 2005.- 376 с.
9. Українська етнологія:мНавч.посібник/ за ред..В. Борисенко.-К.: Либідь,2007.-400с.

Додаткова література

1. Кравець О. М. Сімейний побут і звичаї українського народу. — К., 1966.- 115 с.
2. Курочкін О. В. Громадський побут і звичаєвість // Культура і побут населення України. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К., 1993.- 231 с.
3. Культура і побут населення України. — К., 1993.- 184 с.
4. Павлюк С. П. Народна агротехніка українців Карпат другої половини XIX— початку XXст. — К., 1986.- 73 с.
5. Павлюк С. П. Традиційне хліборобство України: Агротехнічний аспект. — К., 1991. – 118 с.

INTERNET – ресурси

http://etno.uaweb.org/index.html

http://abetka.ukrlife.org/zvychai_ua.htm

http://ualib.com.ua/

http://ukrref.com/

http://znaimo.com.ua

http://about-ukraine.com/

Підсумкова тека: усно

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього вчителя початкової школи з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

З метою формування професійних компетенцій широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу. Це комп'ютерна підтримка навчального процесу, впровадження інтерактивних методів навчання робота в малих групах, індивідуальна робота, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, розповідь-пояснення, бесіда, метод ілюстрації та демонстрації, самостійна робота, аналіз життєвих ситуацій.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи контролю (усного, письмового), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надаєтьсяусному, письмовому, практичному і тестовому контролю.

Теоретичні знання студентів перевіряються під час екзамену або заліку за результатами тестування та усних або письмових відповідей.

Рівень набутих студентами практичних умінь і здатностей (компетенцій) перевіряються під час практичних занять і за підсумками виконання самостійної роботи.

Оцінювання навчальних досягнень студентів проводиться за результатами поточного та підсумкового контролю, що має на меті перевірку відповідності набутих студентом знань, умінь.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Критерії оцінювання роботи студентів на практичних заняттях

За шкалою ECST	**Рівень навчальних досягнень студента**	**Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів**
A 90-100	Високий відмінно	Відповідь або виконання завдання характеризується правильністю та повнотою без допомоги викладача. Студент володіє узагальненими знаннями, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє застосовувати вивчений матеріал для внесення власних аргументованих суджень у практичній діяльності. Студент має системні, дієві здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів доказу своєї думки Студент здатен досягати визначеної мети навчального процесу за допомогою різних методів і методичних прийомів.
B 82-89	Високий добре	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, зокрема, застосовує його на практиці; вміє аналізувати і систематизувати інформацію. Використовує загальновідомі доводи у власній аргументації, здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу; виконує дослідницькі завдання, але потребує консультації викладачаВикладення матеріалу з теми є чітким, логічним з наведенням прикладів із власних спостережень, використанням знань із суміжних дисциплін. Відповідь або виконання завдання характеризується повнотою з незначними огріхами без надання допомоги з боку викладача.
C 74-81	Достатній добре	Відповідь або виконання завдання характеризується недостатньою повнотою, але правильністю без надання допомоги викладача. Студент володіє обсягом знань та умінь, які є необхідними для розкриття теми, користується термінологією, однак, під час розкриття теоретичних основ українознавства, студент може припускатися окремих неточностей, які виправляє після надання консультативної допомоги викладача. Під час висвітлення питань щодо сучасних досягнень поглядів на українознавство з деякими огріхами може обґрунтувати відповідь, здатен до практичного застосування знань з використанням консультативної допомоги викладача.
D 64-73	Середній задовільно	Відповідь або виконання завдання характеризується неповнотою і проводяться за допомогою консультації викладача. Значну частину матеріалу студент наводить на репродуктивному рівні, зазнає труднощів під час надання визначень ключовим поняттям теми, недосконало володіє сучасними досягненнями історичної

		науки. Під час відповіді спостерігається порушення логічності та точності. Для розкриття теоретичних питань, виконання завдань та демонстрації практичних умінь необхідна консультативна допомога з боку викладача.
E 60-63	Початковий задовільно	Відповідь або виконання завдання характеризується фрагментарністю і є можливими тільки за умови надання допомоги викладача. Студент частково володіє матеріалом з теми, не користується ключовими термінами. Викладення матеріалу відбувається на репродуктивному рівні зі значною кількістю огріхів та неточностей. Студент здатен досягати визначеної мети навчального процесу за допомогою різних методів і методичних прийомів, тільки під керівництвом викладача.
FX	низький	Відповідь або виконання завдання характеризується неправильністю та фрагментарністю, відбуваються під керівництвом викладача. Теоретичний та практичний матеріал, передбачений робочою програмою курсу, засвоєно частково, необхідні практичні уміння не сформовано.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

За шкалою ECST	**Рівень навчальних досягнень студента**	**Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів**
A 90-100	Високий, відмінно	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент системно володіє матеріалом і може презентувати його перед аудиторією, у тому числі і за допомогою НІТ, має власну думку щодо викладеного матеріалу, здатен її аргументувати, робить висновки до виконання завдання підходить творчо.
B 82-89	Високий, добре	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент володіє матеріалом і може презентувати його перед аудиторією.
C 74-81	Достатній, добре	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент може доповісти основні положення проведеної роботи без глибинного аналізу, узагальнення матеріалу та підведення підсумків.
D 64-73	Середній, задовільно	Завдання виконано вчасно, його зміст поверхнево або фрагментарно розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент не проводить аналізу джерел, з яких було отримано інформацію, не здатен узагальнити та систематизувати матеріал, зазнає труднощів під час презентації проведеного дослідження перед аудиторією.
E 60-63	Початковий, задовільно	Завдання виконано вчасно, його зміст є дублюванням відомих джерел інформації. Відсутня будь-яка аналітична обробка представленої інформації. Студент на репродуктивному рівні з помилками відтворює матеріал, не може презентувати його перед аудиторією.

F X	Незадовільний	Завдання виконано невчасно і є дублюванням відомих джерел інформації. Оформлення не відповідає вимогам, що висуваються до даного виду робіт. Студент не орієнтується у змісті представленого матеріалу.Завдання відзначається фрагментарністю виконання під керівництвом викладача. Необхідні практичні уміння роботи не сформовані, більшість передбачених навчальною програмою навчальних завдань не виконано.

Критерії оцінювання презентаці

(A) відмінно 90-100	У презентації відображено глибоке розуміння та усвідомлення матеріалу, творчий підхід до поставлених задач. Під час аналізу-інтерпретації зроблені самостійні висновки, аргументація, висловлене власне ставлення до проблеми. Малюнки, звуки, фото, анімації – у кількості, виправданій змістом презентації. Робота виконана творчо і самостійно. Презентація характеризується оригінальністю
(B) добре 82-89	Презентація має задовольняти всім критеріям нижчого рівня і одному або двом таким: відображає глибокий пошук при дослідженні та застосування навичок мислення високого рівня; показує явне поглиблення та розуміння теми; притягує увагу аудиторії.
(C) добре 74-81	Проект має чіткі цілі, відповідні темі. Включена інформація добута із різноманітних джерел. Проект корисний не тільки для студентів, які його створили
(D) задовільно 64-73	Проект представляє інформацію структуровано у формі опорного конспекту, зрозуміло для аудиторії. Зроблений акцент на важливих питаннях
(E) задовільно 60-63	Проект сфокусований на темі, але не висвітлює її. Наявна певна організаційна структура, але вона не явна з показу. Можуть бути фактичні помилки чи незрозумілості, але вони не значні
(X) незадовільно1-34	Проект здається випадковим, нашвидку зробленим, чи незакінченим. Наявні значні фактичні помилки, незрозумілості та нерозуміння теми

Критерії оцінювання вміння вести дискусію

Високий рівень - 90-100: A (відмінно). Студенти, що претендують на високий рівень повинні грамотно висловлюватися, мати великий словниковий запас, вміти встановлювати контакт з іншими членами групи і розв'язувати конфліктні ситуації, вміти працювати взаємодіяти в колективі, логічно та послідовно викладати свої думки, аргументовано доводити свою точку зору, вміти вести дискусію, творчо підходити до відповідей на запитання, ефективно використовувати невербальні засоби комунікації, вміння розвиватися й самовдосконалюватися.

Достатній рівень - 82-89: B (добре); 74-81: C (добре) передбачає вміння визначати мету і завдання комунікації, прогнозування можливого результату спілкування, вміння вести дискусію, встановлення контактів зі співрозмовниками, грамотність, логічність, адекватність мовлення, використання невербальних засобів спілкування. Але їх відповіді не відрізняються творчістю, оригінальністю.

Студенти з середнім рівнем – 64-73: D (задовільно); 60-63: E (задовільно) вміють будувати відповіді, але допускають неточності, не завжди доречно обирають мовні засоби при висловлюванні думок, проте добре виступають перед аудиторією з підготовленою доповіддю, володіють частковими вміннями й навичками спілкування.

При низькому рівні - 35-59: FX(незадовільно; 1-34: F (незадовільно) студенти не вміють встановлювати контакти з іншими, без допомоги викладача не визначають мету і завдання спілкування, мають обмежений словниковий запас, не беруть участі в дискусіях, не вміють обґрунтовувати відповіді, уникають участі в обговоренні питань.

Критерії оцінювання діалогічного мовлення

Рівні навчальних досягнень	Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень
Незадовільно	1-34 F	Студент відповідає на елементарні запитання короткими репліками, які лише частково реалізують комунікативну мету.
	35-39 FX	Студент бере участь у діалозі за найпростішою за змістом мовленнєвою ситуацією, може не лише відповідати на запитання співрозмовника, а й формулювати деякі запитання; комунікативна мета досягається ним (нею) лише частково.
Задовільно	60-63 E	Студент бере участь у діалозі за нескладною за змістом мовленнєвою ситуацією, дотримується елементарних правил поведінки в розмові, загалом досягає комунікативної мети, проте може відхилятися від теми, його (її) мовлення характеризується стереотипністю.
	64-73 D	Студент загалом досягає комунікативної мети в діалозі з нескладної теми, його (її) репліки в основному змістовні, відповідають основним правилам поведінки в розмові, нормам етикету, участь у діалозі здійснюється переважно за допомогою вчителя або співрозмовника, спирається на запропонований зразок.
Добре	74-81 C	Студент самостійно складає діалог з проблемної теми, демонструючи загалом достатній рівень вправності й культури мовлення (чітко висловлює думки, уміє сформулювати цікаве запитання, дати влучну, змістовну відповідь, виявляє толерантність, стриманість, коректність у разі незгоди з думкою співрозмовника), особиста позиція виражається порівняно нечітко, аргументація відзначається оригінальністю, самостійністю.
	82-89 B	Студент складає діалог за проблемною ситуацією, демонструючи належний рівень мовленнєвої культури, вміння чітко формулювати думки, обґрунтовуючи власну позицію, виявляє готовність уважно й доброзичливо вислухати співрозмовника, даючи йому можливість висловитися; дотримується правил мовленнєвого етикету; структура діалогу, мовне оформлення його реплік у цілому відповідають нормам.
Відмінно	90-100 A	Студент складає глибокий за змістом і досконалий за формою діалог, самостійно обравши аспект запропонованої теми та визначивши проблему для обговорення, демонструючи вміння уважно й доброзичливо вислухати співрозмовника, коротко, виразно, оригінально сформулювати свою думку, дібрати цікаві, влучні, переконливі аргументи на захист своєї позиції, у тому числі й із власного життєвого досвіду, зіставити різні погляди на той самий предмет, змінити свою думку в разі незаперечних аргументів іншого; дотримується правил поведінки й мовленнєвого етикету в розмові.

Критерії оцінювання медіапроекту

Критерії, за якими здійснюється оцінювання:
Інтеграція таких об'єктів як текст, графіка, відео, анімація та звук для підтримки інформації та основного змісту. ***Співпраця:*** спільна робота для досягнення навчальних та інтелектуальних завдань, які не можуть бути одержані поодинці. ***Зміст*** має бути логічно викладений, представлені основні ідеї, концепції, теоретичні положення.

Відмінно (90-100б; A). Студенти ефективно та творчо застосовують потужність саме тих мультимедіа ефектів, які прийнятні для даного виду роботи. Використані всі елементи.
Під час демонстрації презентації технічних проблем не виникає. Студенти ефективно співпрацюють як команда, в якій розподілені обов'язки. Усі вміють зробити кожен елемент презентації. Результат їх роботи відображає вклад кожного і має бути набагато кращий, ніж вони б працювали поодинці. Має задовольняти всім критеріям нижчого рівня і одному або двом таким: відображає глибокий пошук при дослідженні та застосування навичок мислення високого рівня; показує явне поглиблення та розуміння теми; притягує увагу аудиторії.

Добре (82-89б: B). У презентації використані 3 і більше мультимедійних ефектів в збалансованому, привабливому та доступному вигляді. Можуть бути декілька технічних не дуже серйозних проблем. Елементи показують оригінальність роботи. За невеликим виключенням, більшість ефектів сприяють доброму розкриттю теми. Студенти працювали разом як команда на всіх етапах проекту. Успіх досягається завдяки різним вмінням/талантам окремих членів. Кожен відповідає за окрему ділянку роботи. Проект має чіткі цілі, відповідні темі. Включена інформація добута із різноманітних джерел. Проект корисний не тільки для студентів, які його створили.

Добре (74-81б; C). У презентації використано 2 чи більше медіаефектів. Є деякі технічні проблеми, з деякими ускладненнями але перегляд все ж можливий. Студенти працювали разом, розподіливши ролі/завдання між собою. Більшість учасників відповідально справилися зі своїми завданнями. Непорозуміння вирішувались продуктивно. Проект представляє інформацію структуровано, зрозуміло для аудиторії. Зроблений акцент на важливих питаннях.

Задовільно (64-73б; D). В презентації використано 2 чи більше медіаефектів, але технічні проблеми не дозволяють ефективно її демонструвати, чути чи розуміти зміст. Презентація є результатом спільної роботи, але її робили тільки декілька членів групи. Наявне неефективне спілкування, невирішений конфлікт, що не дозволив завершити важливі моменти спільної роботи. Проект сфокусований на темі, але не висвітлює її. Наявна певна організаційна структура, але вона не явна з показу. Можуть бути фактичні помилки чи незрозумілості, але вони не значні.

Задовільно (60-63б; E). У презентації використано не менше 2 медіаефектів, але технічні проблеми не дозволяють ефективно її демонструвати, чути чи розуміти зміст. Презентація є результатом спільної роботи, але її робили тільки декілька членів групи. Наявне

неефективне спілкування, невирішений конфлікт, що не дозволив завершити важливі моменти спільної роботи. Проект сфокусований на темі, але не висвітлює її. Наявна певна організаційна структура, але вона не явна з показу. Можуть бути фактичні помилки чи незрозумілості.

Низький рівень (35-39б; FX, 1-34б; F). Мультимедіа ефектів немає в презентації. Презентація була зроблена одним студентом, хоча можливо інші й допомагали йому. Проект здається випадковим, нашвидку зробленим, чи незакінченим. Наявні значні фактичні помилки, незрозумілості та нерозуміння теми.

Критерії оцінювання монологічного мовлення

Рівні навчальних досягнень	**Бали**	**Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень**
Незадовільно	1-34 F	Побудоване висловлювання характеризується фрагментарністю, думки викладаються на елементарному рівні; потребує збагачення й урізноманітнення лексика і граматична будова мовлення
	35-39 FX	Студентові слід працювати над виробленням умінь послідовніше й чіткіше викладати власні думки, дотримуватися змістової та стилістичної єдності висловлювання, потребує збагачення та урізноманітнення лексика й граматична будова висловлювання
Задовільно	74-81 C	За обсягом висловлювання сягає норми, його тема розкривається, виклад загалом зв'язний, але студентові ще слід працювати над умінням самостійно формулювати судження, належно їх аргументувати, точніше добирати слова й синтаксичні конструкції
	82-89 B	Студент самостійно створює достатньо повний, зв'язний, з елементами самостійних суджень текст, вдало добирає лексичні засоби, але ще має вдосконалювати вміння чітко висвітлювати тему, послідовно її викладати, належно аргументувати основну думку
Добре	74-81 C	Студент самостійно будує послідовний, повний, логічно викладений текст; у цілому розкриває тему, висловлює основну думку; вдало добирає лексичні засоби, проте ще має працювати над умінням виразно висловлювати особистісну позицію і належно її аргументувати
	82-89 B	Студент самостійно будує послідовний, повний текст, ураховує комунікативне завдання, висловлює власну думку, певним чином аргументує різні погляди на проблему, робота відзначається багатством словника, граматичною правильністю, дотриманням стильової єдності й виразності тексту.

Відмінно	90-100 A	Студент самостійно створює яскраве, оригінальне за думкою та оформленням висловлювання відповідно до мовленнєвої ситуації; повно, вичерпно висвітлює тему; аналізує різні погляди на той самий предмет, добирає переконливі аргументи на користь тієї чи іншої позиції, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання певних життєвих проблем; робота відзначається багатством слововживання, граматичною правильністю та різноманітністю, стилістичною довершеністю

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів із самостійної роботи

Усне опитування

Оцінка «відмінно» - **90-100: A-** виставляється, якщо студент активно працює протягом усього заняття, дає повні відповіді на запитання викладача у відповідності з планом і показує при цьому глибоке оволодіння теоретичним матеріалом, знання відповідної літератури, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з даної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, аналізувати явища й факти, робити самостійні узагальнення й висновки, правильно виконує навчальні завдання, допускаючи не більше 1—2 помилок або описок.

Оцінка «добре» - **82-89: B (добре); 74-81: C (добре)** - виставляється за умови дотримання таких вимог: студент активно працює протягом заняття, питання висвітлені повно, викладення матеріалу логічне, обґрунтоване фактами, з посиланнями на відповідні літературні джерела, висвітлення питань завершене висновками, студент виявив уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. Але у відповідях допущені неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення студента до фактів і подій або допущені 1—2 логічні помилки при розв'язанні завдань.

Оцінка «задовільно» **– 64-73: D (задовільно); 60-63: E (задовільно)** - виставляється в тому разі, коли студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання теоретичного матеріалу та навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки й розв'язувати завдання. Але на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу або 3—4 логічних помилок при розв'язанні завдань.

Оцінка «незадовільно»-**35-59: FX (незадовільно; 1-34: F (незадовільно)-** виставляється в разі, коли студент виявив неспроможність висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення, виявлене невміння розв'язувати навчальні завдання.

Критерії оцінювання письмових відповідей

Під час письмового контролю студент за відповідь на запитання отримує максимально можливу оцінку *відмінно* » - **90-100: A** -за умови, якщо він дав правильну і вичерпну відповідь на поставлене запитання, при цьому показав високі знання понятійного апарату і літературних джерел, уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ і навів приклади з практики.

Оцінку *добре*- **82-89: B (добре); 74-81: C (добре)** - студент отримує, якщо він у цілому відповів на поставлене запитання, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, показав незадовільні знання літературних джерел, не підкріпив прикладами з практики.

Оцінку *задовільно*– **64-73: D (задовільно); 60-63: E (задовільно)** -отримує студент, якщо він дав неповну відповідь на запитання, ухилився від аргументів, показав незадовільні знання понятійного апарату і спеціальної літератури.

Оцінку *незадовільно* »- **35-59: FX (незадовільно; 1-34: F (незадовільно)** - отримує студент, якщо він дав неправильну або неповну відповідь на запитання, ухилився від аргументів, показав незадовільні знання понятійного апарату і спеціальної літератури чи взагалі нічого не відповів. Оцінка за завдання повинна бути зменшена за суттєве випущення теоретичних положень, а також за нерозбірливий почерк, орфографічні, лексичні та стилістичні помилки.

Критерії оцінювання письмових відповідей (модульний контроль)

Під час письмового контролю студент за відповідь на запитання отримує максимально можливу оцінку *відмінно*- **90-100: A (відмінно)-** за умови, якщо він дав правильну і вичерпну відповідь на поставлене запитання, при цьому показав високі знання понятійного апарату і літературних джерел, уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ і навів приклади з практики.

Оцінку *добре*- **82-89: B (добре); 74-81: C (добре)** - студент отримує, якщо він у цілому відповів на поставлене запитання, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, показав незадовільні знання літературних джерел, не підкріпив прикладами з практики.

Оцінку *задовільно*– **64-73: D (задовільно); 60-63: E (задовільно)** - отримує студент, якщо він дав неповну відповідь на запитання, ухилився від аргументів, показав незадовільні знання понятійного апарату і спеціальної літератури.

Оцінку *незадовільно*- **35-59: FX (незадовільно; 1-34: F (незадовільно)** - отримує студент, якщо він дав неправильну або неповну відповідь на запитання, ухилився від аргументів, показав незадовільні знання понятійного апарату і спеціальної літератури чи взагалі нічого не відповів.

Оцінка за завдання повинна бути зменшена за суттєве випущення теоретичних положень, а також за нерозбірливий почерк, орфографічні, лексичні та стилістичні помилки.

Оцінювання якості роботи студента з першоджерелами

(максимальна кількість – 5 б.):

Високий рівень - 90-100: A (відмінно) – студент законспектував усі першоджерела; виконав роботу охайно із відповідним коментарем; виокремив головне.

Достатній рівень - 82-89: B (добре) – студент законспектував усі першоджерела; виконав роботу охайно із відповідним коментарем; виокремив головне, але конспект оформлено з незначними граматичними та технічними помилками.

Достатній рівень - 74-81: C (добре) – студент законспектував усі першоджерела; виконав роботу охайно із відповідним коментарем; виокремив головне, проте конспект оформлено з декількома граматичними та технічними помилками.

Середній рівень – 64-73: D (задовільно) – студент законспектував усі першоджерела; виконав роботу без коментарів; не виокремив головне, конспект містить незначні граматичні та технічні помилки.

Середній рівень – 60-63: E (задовільно) – студент законспектував усі першоджерела; виконав роботу неохайно без коментарів; не виокремив головне, конспект містить граматичні та технічні помилки.

Низький рівень - 35-59: FX(незадовільно; 1-34: F (незадовільно) – студент не здав конспекти першоджерел у зазначений термін.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

У ході поточного, модульного та семестрового контролю використовуються тестові завдання різної кількості, що оцінюються таким чином:

50 ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ (ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ)

Оцінка	***У кількості правильних відповідей***
«90-100»	50 – 49
«82-29»	48 – 44
«74-81»	43 – 38
«64-73»	37 – 30
«60-63»	29 – 25
«1-39»	24 – 1

25 ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ (МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ)

Оцінка	***У кількості правильних відповідей***
«90-100»	25
«82-29»	24
«74-81»	23 – 22
«64-73»	21 – 17
«60-63»	16 – 14
«1-39»	13 – 0

30 ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ (МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ)

Оцінка	***У кількості правильних відповідей***
«90-100»	30
«82-29»	29-28
«74-81»	27 – 25
«64-73»	24 – 19
«60-63»	16 – 18
«1-39»	15 – 0

15 ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ (ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ)

Оцінка	***У кількості правильних відповідей***
«90-100»	15

14 ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ (ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ)

Оцінка	***У кількості правильних відповідей***
«90-100»	14

7 ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ (ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ)

Оцін	***У кількості правильних відповідей***
«90-100»	7

«82-29»	14
«74-81»	13 – 12
«64-73»	11 10
«60-63»	8 – 9
«1-39»	7 – 0

«82-29»	13
«74-81»	12
«64-73»	10 – 11
«60-63»	8 – 9
«1-39»	7 – 0

«82-29»	6
«74-81»	5
«64-73»	4
«60-63»	3
«1-39»	2 – 0

Критерії оцінювання усної відповіді

Рівні навчальних досягнень	Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень
Незадовільно	1-34 F	Студент може розрізняти об'єкти вивчення.
	35-39 FX	Студент відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткіуявлення про об'єкт вивчення, з допомогою викладача виконує елементарні завдання.
Задовільно	60-63 E	Студент відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило.
	64-73 D	Студент виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його(її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком.
Добре	74-81 C	Знання студента є достатніми, він застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його логічна, хоч і має неточності.
	82-89 B	Студент добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією.
Відмінно	90-100 A	Студент має системні глибокі знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Булашев Г. Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях. — К.: -1992.-367 с.
2. Винниченко В. Відродження нації: У 2 кн. — К.:- 1990.- 649 с.
3. Висоцький О.Ю. Історія української культури: Навчальний посібник. — Дніпропетровськ : НМетАУ, 2009. – 130 с.
4. Возняк Т. Украдена Україна. До формування української політичної нації. – Незалежний культурологічний часопис «Ї». – 2001. - № 22.
5. Войтович В. Українська міфологія. – К.: Либідь, 2002. — 664 с
6. Гнатенко П. І. Український національний характер. – К.: „ДОК-К”, 1997. – 116 с.
7. Головацький Я. Виклади давньослов’янських легенд або міфологія / Уклад. Я. Головацьким. К.: Довіра, *1991*-94 с.
8. Гольцов А.Г.Геополітика та політична географія. Підручник. . К.: ЦУЛ - 2012. - 416 с.
9. Грушевський М. Історія української літератури: В 6-ти томах. — Т.1;
10. Дахно І.І. Міжнародна економіка. Видання 2-ге, доповнене. Навч. пос. – К.: МАУП, 2006. – 248 с.
11. Дністрянський М. Етнополітична географія України: проблеми теорії, методології, практики. – Львів, 2006.- 463 с.
12. Дорошенко Л.С. Демографія: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. — К.: МАУП, 2005. — 112 с.
13. Дрібниця В.О. Історія України (ХХ - початок ХІХ ст.). Курс Лекцій. – Біла Церква, 2011. – 200 с. http://ru.scribd.com
14. Життя етносу:Соціокультурні нариси:Навч.Посібник. – К.,2001. – 324 с.
15. Заставний Ф. Географія України: Навч. посіб. – Львів:Світ, 1994.- 472 с.
16. Іванишин В., Радевич-Винницький Я. Мова і нація. — Дрогобич, 1994.-134 с.

17. Кононенко П. Українознавство: Підручник для вищих навчальних закладів. – К.: Міленіум, 2006. – 872 с.

18. Костенко Л. Гуманітарна аура нації, або Дефект головного дзеркала // Урок української. – 2000. - № 2. – С.9-15.

19. Костомаров М. Слов'янська міфологія. – К.:1994- 384 с.

20. Крисаченко В., Мостяєв О. Україна: природа і люди. - Вид. 2, перероб. і доп. – К.:- 2002 – 29 с.Винниченко В. Відродження нації: У 2 кн. — К.:- 1990.- 649 с.

21. Лановик М.Б., Лановик З.Б. Українська усна народна творчість: Підручник. – К.: Знання-Прес, 2001.- 591 с.

22. Липинський О. Коли і як етнічна група стає нацією і перестає нею бути //Дзвони. – 1993. Ч. 3.- С. 34-36

23. Лозко Г. Українське народознавство. – К.: Зодіак-ЕКО, *1995*. — 386 с.

24. Макарчук С.А. Український етнос (виникнення та історичний розвиток). - К., 1992. – 143 с.

25. Муромцева Ю.І. Демографія: Навчальний посібник.-К.: Кондор,2006.-300с.

26. Нельга О.В. Теорія етносу: Курс лекцій. - К.: Тандем, 1997. – 94 с.

27. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу: Ескіз української міфології. – К.: 1993. – 83 с.

28. Основи етнодержавознавства: Підручник. - К., 1997.- 241 с.

29. Перепилиця Г. Внутрішні чинники формування зовнішньої політики України // Політика і час. – 2004. – № 11. – С. 32-45.

30. Половець В.М. Українознавство.Навч. Посібник. – Чернігів: Просвіта, 2006. – 216 с.

31. Прибиткова І.М.Основи демографії: Посібник для студ. гуманітарних і суспільних фак. вузів. — К.: АртЕк, 1995. — 256 с..

32. Українська етнологія:Навч.посібник/ за ред..В. Борисенко.-К.: Либідь,2007.-400с.

33. Українське народознавство / За загальною редакцією С.Павлюк. - Львів, Фенікс. – 1994. – 585с.

34. Шульга М., Потєхін О., Бойко Н., Парохонська О., Шульга Т. Правляча еліта сучасної України. – К.: Ін-т соціології НАНУ, 1998. – 68 с.

Додаткова література

1. Бондар М. Пріоритети трансформації української освіти // Мандрівець. – 2002. - № 5. – С. 34-40.

2. Борейко В., Андрієнко Т. Екологічна освіта й заповідні території // Ойкумена. — 1991. — № 5. —С. 19-23.

3. Бурдіян Б.Г. та ін. Навколишнє середовище та його охорона. — К.: Вища школа, 1993.- 173 с.

4. Виткалов В.Г., Митровка М.М. Українська культура: Навчально-методичний посібник. – Рівне: Волинські обереги, 2001.– 168 с.

5. Виткалов В.Г., Митровка М.М. Українська культура: Навчально-методичний посібник. – Рівне: Волинські обереги, 2001.– 168 с.

6. Гальчинський А. Нові можливості євроінтеграційної стратегії України // Політика і час. – 2003. – № 8

7. Гримич М. Два виміри національного характеру // Наука і суспільство. —1991. — № 8. — С. 27–31.

8. Еміграція// Енциклопедія Українознавства. Т. 2.-Львів, 1993.- 671 с.

9. Касьянов Г. Теорії нації та націоналізму. — К.: Либідь, 1999.- 174 с.

10. Кравець О. М. Сімейний побут і звичаї українського народу. — К., 1966.- 115 с.

11. Крисаченко В. Людина і біосфера: основи екологічної антропології: Підручник. – К.: - 1998. – С. 526–531.

12. Культура і побут населення України. — К., 1993.- 184 с.

13. Курочкін О. В. Громадський побут і звичаєвість // Культура і побут населення України. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К., 1993.- 231 с.

14. Основи державної міграційної політики України. — К., 1994.-59с.

15. Павлюк С. П. Народна агротехніка українців Карпат другої половини XIX — початку XX ст. — К., 1986.- 73 с.

16. Павлюк С. П. Традиційне хліборобство України: Агротехнічний аспект. — К., 1991. – 118 с.

17. Субтельний О. Історія України.-К., Либідь.- 1993.-720с.

18. Україна: стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки / За ред. А.С. Гальчинського. – К.: НІСД, 2003. – 345 с.

19. Філарет. Українська церква - гарантія української державності. // Українознавство.- 2001. - № .2 - С. 2–14.

Internet – ресурси

1. http://who-is-who.ua/
2. http://ukrkniga.org.ua
3. http://www.auoUlrorium.rij/books/319/index.h
4. http:// wikipedia.org.
5. http:// stat6. stat.lviv.ua.
6. http://politics.ellib.org.ua/
7. https://uamodna.com/